

Täysistunto

Torstai 8.6.2017 klo 16.01—19.46

3.4. Suullinen kysymys maakuntavaalien ajankohdasta (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 93/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Essayah.

Keskustelu

16.40 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Alkuviikosta uutisoitiin, että sote-lait eivät ehdi valmistua heinäkuun alkuun mennessä, ja tämä tarkoittaa sitä, että sote-lakien käsittely viivästyy vielä aiemmin ennakoitua enemmän. Hallitus on kuitenkin jääräpäisesti päättänyt pitää kiinni siitä, että maakuntavaalien ajankohta on 28.1.2018, elikkä presidentinvaalien ensimmäisen kierroksen yhteydessä. Euroopan neuvosto suosittaa, että vaaleja koskevan lainsäädännön tulisi olla valmiina aina vähintään vuotta ennen vaaleja, elikkä siinäkin mielessä olemme pahasti myöhässä. Vaalirahoituslain mukainen vaaliajanjakso alkaa 1.7., ja näillä näkymin meillä ei ole siihen mennessä vielä edes lainsäädäntöä. Olisin kysynyt pääministeri Sipilältä: eikö tässä tilanteessa olisi nyt järkevintä siirtää noita vaaleja eteenpäin ja tehdä niin, että saamme täällä maakunta- ja sote-vaalien vaatiman lainsäädäntötyön tehtyä huolellisesti loppuun saakka? Vaalithan voitaisiin pitää [Puhemies ko-
puttaa] vaikka eduskuntavaalien yhteydessä 2019.

16.42 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä, joka on täällä eduskunnan käsiteltävänä, on todellakin niin, että maakuntavaalit pidetään presidentinvaalien yhteydessä tammikuun kolmantena viikonloppuna 2018. Se on eduskunnan käsissä.

Hallitus on tietoinen ja oli tietoinen myös valmisteluvaiheessa siitä, että tällainen suositus on olemassa, mutta se on todellakin suositus. Kuten me kaikki täällä talossa tiedämme, on olemassa aika kova vaalisuma, ja itse asiassa edustaja Essayah tietää senkin, että eduskuntapuolueitten puoluesihteerit ovat tutkineet juuri tässä viime aikoina päinvastoin sitä, pitäisikö yhdistää tulevat eduskuntavaalit ja eurovaalit.

Minä ajattelen kyllä, että se on ihan hyvä ajankohta, mikä meillä tässä hallituksen esityksessä on näitten maakuntavaalien osalta, ja että ehditään myös vaaleihin menemään, vaikka eduskunta käsittelee huolella tämän lakipaketin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

16.43 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmaan Euroopan neuvosto ei ole huviksensa tällaisia suosituksia antanut.

Meillä on Suomessa äärimmäisen vähän kokemuksia siitä, miten vaaleja yhdistetään. Viimeksi vaaleja on yhdistetty Kainuun maakuntavaalien yhteydessä, ja silloin käytettiin erivärisiä äänestyslippuja, ja silti hylättyjä ääniä tuli poikkeuksellisen — korostan: poikkeuksellisen — paljon. Milloinkahan hallitus aikoo sitten aloittaa kansalaisten informoimisen, ja miten aiotaan selvittää siitä? Jos näillä näkymin näyttää, että lainsäädäntöä ei olla saamassa kuin korkeintaan loppusyksystä valmiiksi, niin miten hallitus on varautunut siihen, jotta meillä ei tulisi sitten näiden vaalien yhdistämisestä täydellinen kaaos, sen lisäksi että tämä aika kansalaisten informoimiseen jää näin poikkeuksellisen lyhyeksi?

16.44 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin kysyin alkuvuodesta oikeusministeriöstä sitä, voitaisiinko maakuntavaalien osalta lähteä informoimaan jo aikaisemmin eli nyt tässä tänä keväänä. Ja oikeusministeriöstä sanottiin hyvin selvästi, että kun meillä on huhtikuussa kuntavaalit, kannattaa tehdä niin, että mennään yhdet vaalit kerrallaan, eli kuntavaaleista informoidaan kansalaisia sinä talvena eli nyt menneenä talvena. Ja nyt kun katsomme näitä tulevia kuukausia ja maakuntavaaleja ja presidentinvaaleja, niin ne ovat kyllä sellaisia vaaleja, että ei niissä kyllä ehdokkaat varmasti tule menemään sekaisin. Minä uskon siihen, että tämä informointi pystytään kyllä kansalaisten osalta aivan hyvin tekemään.

Ja mitä tulee sitten tähän, että ehditäänkö niitä järjestää, niin oikeusministeriö on todennut julkisesti ja käsitykseni mukaan täällä myös eduskunnan valiokunnissa sen, että pystytään ja että teknisesti pystytään viemään eteenpäin. Mutta se on totta, että on hyväksi, mitä nopeammin pystytään [Puhemies koputtaa] lait hyväksymään, että siinä päästään sitten eteenpäin.

16.45 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä on maakuntavaalien osalta aika kummallinen tilanne, että kun täällä lainsäädäntö tämän koko uudistuksen osalta on vielä kesken, sitä eduskunnassa käsitellään, kaikki lait eivät ole edes vielä tähän liittyen tulleet eduskuntaan, niin sitten pitäisi alkaa jo vaaleihin varautumaan. Ja jos nyt ajattelee ihan ehdokkaiksi haluavia, niin kai heitä kiinnostaa, missä vaiheessa he voivat alkaa keräämään vaikka vaalirahoitusta. Nythän se ei ole vielä mahdollista, kun ei ole mitään lainsäädäntöä valmiina. Luulisi, että tämä myös ministeriaitiossa tiedostetaan.

Jos nyt ajatellaan näitä maakuntavaaleja, niin alkuperäinen ideahan oli se, että ne siirretään sitten samaan yhteyteen kuntavaalien kanssa ja tämä olisi sitten vuonna 21 ensimmäistä kertaa toteutumassa. Elikkä eikö olisi nyt hyvä ajatella niin, että jos siirretäänkin jo nämä ensimmäiset vaalit sinne vuoteen 21 ja valitaan nyt sitten kunnista asukasluvun pohjalta tämä väliaikaishallinto, joka sitten hoitaa maakuntia sinne asti?

16.46 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin totean, että kun tätä sote-uudistusta tehdään ja myös maakuntauudistusta tehdään, niin tässä halutaan kyllä mennä suoraan kansanvaltaisuuteen ja siihen, että meillä on suorilla kansanvaaleilla valitut päättäjät näissä vaaleissa.

Ja ehkä haluan myös todeta tähän, että voidaanko meillä järjestää ylipäänsä yhtä aikaa eri vaaleja: naapurimaassa Ruotsissa äänestetään kolmissa vaaleissa samaan aikaan, joten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

en voi pitää sitä ongelmallisena, että me Suomessa järjestäisimme samaan aikaan kahdet vaalit.

Mutta sitten totean myös siihen, että tietävätkö tulevat ehdokkaat, ja kansalaisetkin, mistä ne tulevat maakunnat päättävät: se laki, joka täällä eduskunnassa on käsittelyssä, eli maakuntalaki, 6 § siellä, kertoo hyvin selvästi siitä, mitkä sen maakunnan tehtävät ovat. Eli joka juuri nyt pohtii ja tänä kesänä pohtii omaa ehdokkuuttaan: se on kyllä tiedossa, mistä ne maakunnat tulevat päättämään.

Mutta niin kuin totesin, tärkeää on, että mahdollisimman pikaisesti saataisiin lait myös voimaan, se toisi varmuutta tähän koko prosessiin.

16.47 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On vastuutonta päätöksentekoa tehdä näin valtavan isoa ja merkittävää uudistusta näin valtavalla kiireellä. Kasvupalvelulaista ei ole vielä edes tietoa. Emme ole saaneet esitystä vielä tänne, ja kasvupalvelulaki on merkittävä osatekijä maakuntien valikoimassa. On ongelmallista demokratian mutta myös tulevien maakuntien toimintakyvyn kannalta liikkua näin nopealla aikataululla, sillä maakuntien väliaikaishallinnot eivät pääse vielä alkusyksystä aloittamaan ja valmistautumaan tuleviin vaaleihin ja rakentamaan uutta maakuntaa, kun aikataulu on tällainen.

Arvoisa puhemies! Miten me voimme turvata maakuntien valmistautumisen tällä aikataululla ja miten me voimme tällä aikataululla turvata demokratian todellisen toteutumisen, kun ei vielä ole edes kaikkia lakeja annettu eduskunnalle? Miksi näitä vaaleja ei voida lykätä ja tarpeen vaatiessa siirtää niitä eduskuntavaalien yhteyteen tai pitää ne erillisinä vaaleina? Eikö se olisi vastuullista päätöksentekoa?

16.48 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Vastaan kyllä tuohon niin, että meillä on aika monet vaalit tässä edessä. Minusta on vaikea nähdä, että joku haluaisi vielä tähän vuodelle 18 uudet vaalit, tähän väliin, eduskunta- ja eurovaalien aikaan.

Mutta sitten palaan vielä tähän, että miten maakunnat pystyvät valmistautumaan: Maakunnissa on toki eroja siinä, miten on lähdetty esivalmisteluissa liikkeelle, mutta on myös paljon esimerkkejä siitä, että esivalmisteluissa on jo lähdetty siirtymään siihen väliaikaishallinnon vaiheeseen. Ja me hallituksen puolelta olemme myös tukeneet maakuntien valmistelua sillä tavalla, että varsinaisessa budjetissa on 33 miljoonaa euroa tälle vuodelle näihin maakuntien valmisteluihin ja lisätalousarvioesityksessä lisäsimme 22 miljoonaa euroa ja myös kirjauksen siitä, että sitä voidaan ruveta maksamaan jo heinäkuusta alkaen jokaiselle maakunnalle esivalmisteluun. Että ei tarvitse odottaa myöskään sitä, että lait on hyväksytty ja se väliaikaishallinto pääsee varsinaisesti käyntiin. Eli pyrimme tukemaan tätä valmistelua todella voimakkaasti tämän vuoden aikana.

Kysymyksen käsittely päättyi.